

Till
Finansdepartementet

103 33 Stockholm

LOs yttrande över Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet, januari 2005

Utredningen har fått i uppdrag att föreslå förändringar i 3:12-reglerna som medför skattelättnader för fåmansföretag på 1 miljard kronor. Inom denna ram ska även rymmas de skattelättnader som uppkommer då riskpremien i den s.k. klyvningsräntan den 1 januari 2005 höjdes från 5 till 7 procent.

Den teknik utredningen använder för att åstadkomma skattelättnader innehåller framförallt två åtgärder: Sänka skattesatser och definiera om en större del av företagens överskott som lägre beskattade kapitalinkomster (öka det s.k. gränsbeloppet). Förslagen är följande:

- Skattesatsen på kapitalinkomster sänks för fåmansföretag från 30 till 20 procent. För övriga onoterade företag sänks kapitalskattesatsen till 25 procent.

Förslag som syftar till att öka underlaget för beräkning av gränsbeloppet:

- Utökning av löneunderlaget med förändrat löneuttagskrav
- Öka klyvningsräntan till 9 procent + statslåneräntan.

En förenklingsregel förslås:

- För små företag ersätts gränsbeloppet med ett schablonbelopp.

Förslag som medför skatteökningar:

- Uppräkningsräntan för ej utnyttjade gränsbelopp sänks från statslåneräntan + 5 procent till statslåneräntan + 3 procent.
- De s.k. lättnadsreglerna avskaffas för alla onoterade företag.
- 100 procent av vinsten (efter borträknande av sparade gränsbelopp) beskattas som inkomst av tjänst i stället för 50 procent. Taket för hur mycket som ska beskattas som inkomst av tjänst behålls dock.

Slutligen förslås:

- En kvoteringsregel vid kapitalförluster och en ny inträdesregel i 3:12-beskattningen.

Utanför direktivet föreslås avskaffande av förmögenhetskatten och borttagandet av nedsättningen i socialavgifter. Dessa förslag ska enligt anvisningar från Finansdepartementet inte behandlas i denna remiss.

LO ställer sig avvisande till utredningens uppdrag att föreslå skatteändringar som sänker beskattningen av 3:12-bolagen med 1 miljard kronor, innan det är visat att detta leder till en neutral skattebehandling jämfört med övriga bolag. Angående de föreslagna ändringarna av skattereglerna ställer sig LO avvisande till följande förslag: att höja klyvningsräntan, att den kvalificerade ägarens lön ska ingå i underlaget för gränsbeloppet samt att införa två nya nivåer i kapitalbeskattningen.

Motiveringar

LO anser att beskattningen av fåmansbolag med aktiva ägare (s.k. 3:12-bolag) ska ske på ett sådant sätt att investeringar i dessa företag varken gynnas eller missgynnas jämfört med investeringar i andra aktiebolag (bolag med spritt ägande). Dessutom ska beskattningen av utfört arbete ske på liknande sätt oavsett om arbetsinsatsen sker i det egna 3:12-bolaget eller som anställd i ett annat företag. Det är väsentligt att 3:12-reglerna är utformade på ett sådant sätt att en kvalificerad ägare i ett fåmansbolag (en ägare som arbetar i företaget) inte kan undkomma statlig skatt på höga arbetsinkomster genom att redovisa dessa som lägre beskattade utdelningar. Finns svaga hinder för detta, kommer det att stimulera arbetstagare, med inkomster över brytpunkten för statlig skatt, att i stället för att vara anställd utföra arbetet i ett eget bolag.

I denna sammanställning av motiveringar diskuteras först frågan om neutralitet mellan olika företagsformer och därefter neutralitet mellan olika anställningsformer. Slutligen diskuteras möjligheterna till skatteplanering.

Utredningen visar att under förutsättning att skattesystemet är strikt proportionellt, uppnås neutralitet mot andra aktiebolag om klyvningsräntan sätts lika med den riskfria räntan (statslåneräntan). Utredningen anger dock att det vid beskattning av 3:12-bolag finns anledning att beakta att skattesystemet inte är strikt proportionellt. Detta kan medföra att marginalskatteuttaget vid goda utfall blir högre än marginalskattelättnaden vid dåliga utfall. För att kompensera för detta och söka uppnå neutralitet, bör därför enligt utredningen beskattningen av fåmansföretag sänkas.

Dagens skatteregler för fåmansföretag innehåller redan skattelättnader. Klyvningsräntan har fram till 1 januari 2005 varit 5 procentenheter högre än statslåneräntan och ägarna slipper betala kapitalskatt på utdelning som motsvarar en avkastning på 70 procent av statslåneräntan. Dessa skattelättnader har tidigare bedömts vara en tillräcklig kompensation för icke-proportionaliteten i skattesystemet (se expertbilaga 3 till utredningen Beskattning av Småföretagare, SOU 2002:52).

Nyligen har klyvningsräntan höjts till 7 procentenheter + statslåneräntan. Utredningens uppdrag är att föreslå skattelindringar för 3:12-bolagen som inklusive den nyligen höjda klyvningsräntan ska uppgå till 1 miljard kronor. Det finns anledning att fråga om detta inte innebär en överkompensation till dessa företag och att neutraliteten kan bli satt ur spel.

Utredningen behandlar visserligen frågan om att det icke strikta proportionella skattesystemet för vissa företagstyper kan medföra en icke neutral skattemässig behandling jämfört med andra aktiebolag. Men utredningen visar inte på något övertygande sätt att föreslagen kan leda närmare till neutralitet för 3:12-bolagen som helhet. I stället visas att det för vissa företagstyper kan leda till överkompensation medan det för vissa andra kan leda närmare till neutral behandling.

Det finns 190 000 företag som beskattas enligt 3:12-reglerna. Utredningen visar beräkningar som tyder på att år 2002 (klyvningsräntan var då 5 procentenheter högre än statslåneräntan) ansågs 1 miljard kronor i utdelningar och 2,4 miljarder i kapitalvinster vara förtäckta arbetsinkomster och beskattades därför som inkomst av tjänst. Totalt gav detta nästan 1 miljard kronor i högre skatteintäkter jämfört med om dessa inkomster i stället hade beskattats i inkomstslaget kapital.

Utredningens förslag (inklusive den nyligen genomförda höjningen av klyvningsräntan med 2 procentenheter) innebär en skattelättnad på nästan 1 miljard kronor. I en statisk mening skulle därför de föreslagna förändringarna i praktiken kunna motsvara ett borttagande av 3:12-reglerna. I en dynamisk mening har dock 3:12-reglerna fortfarande en preventiv effekt eftersom det inte blir fritt att deklarerera ägarnas överskott som en lägre beskattad kapitalinkomst.

Utredningens beskrivning av 3:12-bolagens ekonomiska situation år 2002 tyder på att de flesta 3:12-bolagen i praktiken verkar bli beskattade på ett proportionellt sätt. Det finns därför anledning att misstänka att de föreslagna skatteändringarna i högre grad leder till överkompensation av ägare till 3:12-bolag och att endast i mindre grad leder till en neutral behandling i skattesystemet. En alltför förmånlig beskattning av 3:12-bolag kan bli ett hinder för dessa bolag att växa och övergå till ett bolag med spritt ägande, eftersom detta kan innebära en oförmånligare beskattning. Det finns således risk för att förslagen inför tillväxthindrande marginalskatteeffekter.

Förslagen riskerar därför att stimulera fram en mindre samhällsekonomiskt effektiv företagsstruktur samt medföra svårhanterliga legitimitetsproblem hos allmänhet och andra företag som ej berörs. LO anser därför att dessa farhågor om överkompensation behöver utredas ytterligare och måste kunna avfärdas innan förslagen kan genomföras. I annat fall anser LO att 1 miljard kronor kan ge större bidrag till ekonomisk tillväxt om medlen används inom arbetsmarknadspolitikens område.

Utredningens teknik för att uppnå att ägarens uttag av överskott i företaget i högre grad beskattas med kapitalskatt är att höja klyvningsräntan och att utöka underlaget för beräkning av gränsbeloppet. För att styra in skattelindringen på företag med många anställda, föreslås att lönesumman ges en betydligt större tyngd som underlag för beräkning av gränsbeloppet.

LO anser att det skulle kunna finnas skäl att ge de anställdas lönesumma en större tyngd i underlaget som kompensation för den högre risk det kan innebära att ha många anställda. Detta kan bidra till att öka möjligheterna för att skatteuttaget blir mer neutralt för denna typ av företag.

LO ställer sig dock avvisande till att ägarens lön ska ingå i löneunderlaget. Detta har begränsad betydelse i företag med många anställda, men har i stället en mycket stor betydelse för bolag utan anställda, t.ex. konsulter eller advokater. Dessa företagsägare har ofta stora inkomster och erbjuds med detta förslag möjligheten att få en relativt stor del av sina inkomster beskattade som kapitalinkomst i stället för tjänsteinkomst. För en sådan företagare med en årsinkomst (utgående lön) på 750 000 kronor skulle de föreslagna åtgärderna kunna medföra en skattesänkning på 33 000 kronor jämfört med dagens regler där företagarens lönesumma inte ingår (och klyvningsräntan är 7 procentenheter + statslåneräntan). Förslaget att inkludera egenföretagarens lön i underlaget för beräkning av kapitalbeskattat uttagsutrymme verkar således kunna på ett negativt sätt påverka neutraliteten i beskattning av arbetsinsatser för en högvälönad anställd jämfört med att arbeta i ett eget bolag.

Den stora skillnaden som råder mellan statslåneränta och klyvningsränta skapar (tillsammans med lättnadsreglerna) utrymme för skatteplanering. Detta har sin grund i att kapitaltillskott till företaget kan användas till placeringar i riskfria räntepapper, t.ex. statsobligationer. Detta kapital får sedan användas som underlag för beräkning av gränsbeloppet med resultat att en större del av tjänsteinkomsten kan beskattas som kapitalinkomst.

För en privatperson är det ointressant att låna till 5 procents ränta och placera dessa i statsobligationer som ger 4 procents ränta, eftersom detta är en förlustaffär. För en ägare till ett 3:12-bolag kan däremot denna affär bli vinstgivande under förutsättning att ägarens löneinkomster beskattas med högsta marginalskatt. Företagaren i exemplet ovan (med utgående lön på 750 000 kronor) kan med dagens regler reducera sin skatt med 21 000 kronor genom att i bolaget förvalta statsobligationer för 1 miljon kronor. Med de föreslagna regelförändringarna kvarstår denna möjlighet till skatteplanering, även om vinsten för denna företagare reduceras till 16 000 kronor.

LO anser därför att detta talar emot förslaget att höja klyvningsräntan (även om lättnadsreglerna avskaffas) tills möjligheterna för denna typ av skatteplanering har stoppats.

Slutligen anser LO att det är viktigt att så långt som möjligt behålla en likformig kapitalskattesats på 30 procent. Förslagen att införa en kapitalskatte-

sats på 20 procent för 3:12-bolag och 25 procent för övriga onoterade bolag riskerar att underminera legitimiteten för att behålla en kapitalbeskattning med 30 procent på övriga kapitalinkomster.

LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE

Wanja Lundby-Wedin

Mats Morin